

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10—K pol leta . . . 5— " četrt leta . . . 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Razlike med oženjenimi in neoženjenimi učitelji in učiteljicami.

(Programatična razprava.)

Zdi se nam, da učitelji niti sami niso zedinjeni v posameznih vprašanih stanju, in prvo naše delo bi skoro bilo, postaviti programatične zakonske točke tako z ozirom na paragrafe, tičoč se šole, kakor na one, tičoč se učiteljskih vprašanj.

To se pravi: mi razen posameznikov nismo skupno obravnavali ljudskošolskega zakona in še nismo točno fiksirali svojega stališča napram posameznim odredbam. Upamo, da bo z delitvijo »Zavezi-ne« delegacije v odseke bolje in da vzame to delo šolski odsek v roke in v razpravo, ki ga bo uspešno in podrobno rešil s pomočjo okrajnih učiteljskih društev.

Tudi zgoraj navedeno vprašanje je ena principialnih točk našega stanovskega programa, a naziranja so v učiteljskih, kakor tudi v zakonodajnih krogih v tem vprašanju kaj različna in nezedinjena.

Zatorej se nam zdi, da bi bilo povsem potrebno, da po našem stanovskem časopisu raztresene programatične razprave zberemo vkup, da se na lokalnih in potem centralnem zborovanju pogovorimo o njih in jih potem javno fiksiramo kot naš stanovsko-šolski program. Nikakor ne nastavlja pretiranih zahtev — pač pa pravičnih!

Do danes se spuščamo v teh vprašanjih od slučaja do slučaja, in premogokrat se rešujejo učiteljska in šolska vprašanja brez učiteljstva.

Poročali smo že o učiteljski in šolski razpravi v koroškem deželni zboru. Omenjali smo, da se je razpravljalo tudi

o še nekaterih za nas programatičnih in principialnih vprašanjih, in eno takih je bilo tudi naslovno vprašanje.

V specialni debati pri razpravi o šolskem zakonu je poslanec dr. A. Lemisch obrazložil sledeče stališče nemškega svobodomiselnega učiteljstva glede razlike, ki jo dela sedanjí zakon med oženjenimi in neoženjenimi učitelji:

Nemško svobodomiselnost učiteljstva na Koroškem stoji na stališču, da naj bo plača med oženjenimi in neoženjenimi učitelji enaka, in sicer enaka temeljni plači neoženjenih učiteljev, pač pa naj se oženjenim učiteljem, če so dosegli 24 leto, dovoli osebna doklada 100 K letno.

Poslanec Pierl se je pridružil predlogu predgovornika in je rekel, da je on tudi principialno za zenačenje plač učiteljev in učiteljic (tako ne pozna te razlike n. pr. že država in tudi nova službena pragmatika za državne učitelje, ki je ravnokar predložena od naučnega ministra državnih zbornic, ne pozna razlike med učiteljicami in učiteljem in ima tudi celibatno vprašanje učiteljic rešeno. Op. pis.) vendar, ker je to zaenkrat nedosegljivo, naj se plače vsaj za 80 odstotkov enako postavijo z onimi učiteljev. Poslanec Grafenauer (slovenski klerikalec) se je izrekel proti tem izpremembam.

Poslanec dr. vit. pl. Metnitz je tudi proti razliki med oženjenimi in neoženjenimi učitelji. Pravi, da je to komplicirana stvar. Pravi, da bi bilo potem bolje, da dežela uvede splošni davek na samce.

Dr. Steinwender pa nato predlaga, da se zenačijo z oženjenimi učitelji tudi oni samci, ki imajo vzdrževati sorodnike prvega in drugega kolena.

Iz vse te razprave se kaže jasno ne-

edinost in različna mnenja v posameznih vprašanjih.

V prvi vrsti se nam zdi čudna ona postavka, ki govori, da dobi učitelj oženec doklado šele tedaj, ko je star 24 let.

Hm! V prvi vrsti je to za učiteljstvo malo preponiževalna zahteva. Kakor znano, se tudi umobolni ne smejo ženiti! Gotovo tudi, da s tem vprašanjem ni v zvezi humanitarnost, zakaj s tem se na eni strani popolnoma odtegne zakonodajalec privatnemu življenju učitelja, da mu noče pomagati kot oženjencu iz socialne bede le zaradi tega, ker še ni 24 let star; na drugi strani se pa indirektno vtiče v privatne zadeve učitelja ter globoko posega v državljanske pravice in privatno življenje učitelja s tem, da mu indirektno prepoveduje ženitev.

Še bolj čudno se nam pa zdi, da se je spravilo v zvezo z zvišanjem učiteljskih plač — davek na samce. To se nam pa zdi naravnost čudno, da se hoče hkrati, ko se je dalo, skoro vzeti istotoliko na drugi strani učitelju.

Ker smo že ravno pri debati o šolskem zakonu, naj še par točk iz te razprave omenimo.

Povsem se moramo strinjati z izvajanjem dr. Angererja glede nadaljevalnih šol. On pravi: Gotovo je nadaljevalno šolstvo napredek, vendar šele tedaj, če se ga pridene popolnemu ljudskemu šolstvu, ne pa, da je to le kot nadomestilo za skrajšanje šolske obveznosti.

Poslanec Grafenauer je poudarjal, da država izda za ljudsko šolstvo le dva do tri milijone, medtem ko za manjvažnejše stvari pa izdaja kar po sto in sto milijonov.

Čudno se nam zdi, da naši klerikalci le v deželnih zborih vidijo državo, ki za ljudsko šolstvo ne izdaje skoro nič, medtem pa, ko v državnem zboru glasujejo proti obremenjenju države s šolskimi stroški in razbremenjenjem dežel.

Je pač hinavščine tudi še nekaj na svetu!

Končno naj še omenimo, da se je deželni predsednik Hein prav toplo zavzel za izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva, ker je mož na svojem mestu, kar se n. pr. kranjski dež, predsednik baron Schwarz še nikdar ni. Posekal je pa tudi vse svobodomiselnost poslance, ker se je kot vladni mož zavzel za napredne interese šole in je ostro kritiziral krčenje šolske obveznosti, nadaljevalno šolstvo in je to nazval celo kot protizakonito.

Bratskim društvom na Štajerskem v posnemanje!

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je na svojem zborovanju dne 3. t. m. sprejelo soglasno sledečo resolucijo:

»Z odgoditvijo deželnega zbora štajerskega se je tudi ureditev učiteljskih plač zopet zavlekla za nedogleden čas.

Ker pa je postal gmotni položaj štajerskega učiteljstva nevzdržljiv, da, naravnost obupen, sklene Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj na svojem zborovanju dne 3. marca 1912 na Vidmu soglasno, naprositi Zvezo slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem, da vzame takoj v pretres vprašanje, katere skupne korake naj bi storilo slovensko štajersko učiteljstvo, da bi se njegove upravičene zahteve po izboljšanju gmot-

LISTEK.

Novi Akordi.

V daljših presledkih sta zopet izšli dve številki tega glasbenega lista, ki smo o njem pisali v svojem listu že večkrat obširneje.

Prvi zvezek, ki ima tudi zanimivo in raznovrstno književno prilogo, poklanja uredništvo Akordov ravnatelju Franu Gerbiču ob njegovi sedemdesetletnici. V ta namen je priobčilo 8 slavljenčevih skladb, izmed katerih datira uvodni moški zbor »Naša zastava« iz onih časov, ko so se prepevali »hauerji« vsevprek. Takrat so sicer storili svojo dolžnost, danes se navdušujemo za resnejše delo. Kratka igračka, mešan zbor »Četiri godišnje dobe« najbrž ne najde proizvajalcev, in se bo prej udomačil in priljubil šibkejšim glasom »Pomladni klic«. Prav nič nam pa ne ugajajo teksti omenjenih skladb, ki jih je skladatelj sam spesnil. Ker so skladbe starejšega datuma, mu tega ne štejejo v zlo, dasiravno ima isto grdo napako tudi večina onih lahkkih, v narodnem tonu komponiranih Gerbičevih moških zborov, ki jih je lansko leto izdala

Glasbena Matica. Ker imamo toliko lepih pesniških zbirk (Zupančič, Golar, Pugelj Medved), v katerih je skladatelj snovi na bogato izbiro, res ne moremo razumeti, zakaj treba tekste fabricirati! V predležečem zvezku pa srečamo nekaj kompozicij na tekste Vojeslava Moleta in Milana Puglja, ki se tudi v glasbenem oziru bližajo novi »modernej smeri.« Mrtva pomlad, »Nihče ne ve« in »Trubadurka« so samospevi, kakršnih pri Gerbiču nismo bili vajeni. Posebno zadnja je tako tekstu primerna in tako toplo občutna, da skladatelj zanj lahko zavidamo. Da pokaže uredništvu slavljenca kot komponista klavirskih stvari, je vzel v to številko »Mazurko«, ki udarja na struno Poljaka Chopina; da je mnogo delal Gerbič tudi na polju cerkvene glasbe, priča njegov »Ave Maria«. Čestitkam, ki jih je uredništvo Novih Akordov postavilo zvezku na čelo, se pridružujemo tudi mi z željo, da bo usojeno osivelemu zaslužnemu starčku dočakati še mnogo let v korist slovenski glasbi!

V drugi številki se nam poleg znanih skladateljev predstavljajo novinci Ravnik, Dežela in Šmigovc. Prvi je znan pianist, bivši gojenec Glasbene Matice, in smo ga srečali že na vzporedi neke

Matične produkcije, na kateri je tenorist Rijavec pel njegov prav čeden samospev »Vasovalec«. Sedaj podaja hvalevreden mešan zbor »Polje spi«, zbor boljših teženj. V drzni moderni harmoniki gre Ravnik za Lajovicem. Vprašanje je le, kdo bo ta zbor pel? Kvečjemu Matica, za po-deželne zборе niti misliti ni. Dežela je podal »Japonski motiv«, kratek dober domislek za moški zbor, iz katerega bo težko kaj napraviti. Tudi Šmigovc zbor »Spi že hrib in dol« ni napačen, društva se ga bodo ustrašila zaradi prehoda iz prvega dela (f dur) v srednji del (des dur).

Lepo prednašen bi dosegel efekt. Trem novincem, ki so se dokaj srečno uvedli, stoje na strani Sattner, Adamič in Šantl. Sattner podaja v tekstu primeren in v glasbi lepo izražen nauk »Peča«, ki ga upamo na vzporedih pogosto čitati. Gotovo se resnejšim pevcem priljubi Adamičev zamišljen samospev »Kot iz tihe zabljen kapele«. Odlikuje ga mirnost in svečanost ter originalna klavirska spremljava. Poleg teh vokalnih skladb je priobčil še Šantl Adagio iz svoje klavirske sonate. Raznolični doneski, torej vsakemu nekaj. Številki pa manjka književne priloge, ki jo namerava založništvo opustiti zaradi premajhnega števila naročnikov.

Snovi za prilogo ima baje uredništvo dovolj, tisk je drag, naročnikov malo in še ti ne plačajo vsi redno. Žalostna pesem! Književna priloga Novih akordov je prinašala zanimive članke, temeljita razmotrivanja, novice iz vsega glasbenega sveta in kar je največ vredno, nepristransko pisane, odkritosrčne kritike koncertov, ki niso dišale po osebnem kultu. Kdor je naročnik nemških glasbenih listov, mora odkrito priznati, da Novi Akordi ne zastajajo za njimi. Zato pa bi bila sramota za Slovence, če bi zaradi malomarnosti in brezbriznosti izgubili svojo edino glasbeno revijo. Res, obžalovanja vredna je ljubezen, pa vroča ljubezen našega občinstva — žal tudi naše inteligence — do dunajskega operetnega in kabaretnega šunda, od Leharjevih sladkarij pa dol do one abotne »Hupf mein Mädel«, dočim Novih Akordov noče poznati.

Vzdramimo se in pomagajmo vsak po svojih močeh, da bo zasiguran obstanek Akordom in njihovi književni prilogi, temu važnemu faktorju za nadaljni razvoj in napredek slovenske glasbe!

—a.

Priporočajte in širite naš list!

nega stanja čimprej udeležiti.

Zlasti smatra društvo za potrebno, iskati sredstev za skupno in enotno postopanje vsega štajerskega učiteljstva, ker nikakor ne gre, da bi slovensko učiteljstvo pustilo svoje nemške tovariše osamljene v boju za naše skupne pravice.

Posvetovanje o tej točki naj se postavi na dnevni red prihodnje delegacijske seje naše Zveze.

Društvo je sprejelo v tem smislu predlog, ki ga je poslalo Zvezi s prošnjo, da ga da ta takoj v pretrës vsem v Zvezi včlanjenim društvom.

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju,

I. Z. Z. O. Z.

ima izredni občni zbor v ponedeljek (praznik) dne 25. marca 1912 ob 10. uri dopoldne v zadrugi pisarni v Celju, Breg št. 26, z dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Nadomestne volitve načelstva.
3. Slučajnosti.

Ker je član načelstva g. A. Pesek iz Ljubljane zaradi oddaljenosti odložil mesto v načelnistvu in ker je na zadnjem občnem zboru pomotoma izostala točka dnevnega reda: volitve, je sklenil občni zbor, da se skliče ob priliki zborovanja štajerske „Zveze“ izredni občni zbor. Ker pa „Zveza“ zboruje šele o Binkošti, je sklenilo načelstvo, da skliče izredni občni zbor prej.

Načelstvo Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju,

I. Z. Z. O. Z.

Fran Voglar,
član načelstva.

Lud. Černež,
načelnik.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo bo imelo v soboto, dne 16. t. m. II. sestanek z učiteljskimi in Narodnem domu. Predaval bo nadučitelj Janko Žirovnik o preteklosti in bodočnosti učiteljskega stanu. Začetek ob osmih zvečer.

Ljubljansko uč. društvo bo imelo redni letni občni zbor z običajnim vsopredom dne 19. marca (Sv. Jožef) ob dveh popoldne v Učiteljski tiskarni.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 3. marca na Vidmu. Udeležba je bila z ozirom na prejšnje zborovanje povoljna. Nujno potrebno je, da v sedanjih, za nas preresnih časih zborovanja vestno posečamo, in naravnost zagotovo je stanovska brezbriznost nekaterih tovarišev in tovarišic.

Po prečitani zapisnika zadnjega zborovanja in rešenju raznih društvenih zadev je referiral tovariš Gajšek o izpremembi Zvezinih pravil. Debata, ki so se je udeleževali tovariši Jamšek, Knapič, Mešiček, Rismal in tovarišica Scheligo, je postala posebno živahna pri točki o Zavezinih glasilu. Vsi so bili edini v tem, da naj društveniki, včlanjeni pri Zavezi, dobivajo »Učiteljskega Tovariša« brezplačno. Temu primerno naj se zviša dosejanja društvenina. Le na tak način, da ga dobiva vsak društvenik, bo list res glasil vsega v Zavezi organiziranega avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. Zaradi tega bo lahko tudi mnogo cenejši, kar je z ozirom na naše gnotno stanje posebno želeli. Predlogi o izpremembi mnogih točk se pošljejo naši štajerski Zvezi. Predsednik se v imenu navzočih zahvali referentu za temeljito poročilo.

Pri četrti točki dnevnega reda se je dalo duška brezmejni ogorčenosti, nastali zaradi zadnjih dogodkov nastalih v državnem in deželnem zboru, tičočih se našega krušnega vprašanja. Padala je obtožnica za obtožnico na iste, v katerih rokah je končna rešitev učiteljstva iz njegove naravnost obupnega položaja. Temparentne besede in predvsem glasovanje je dokazalo, da nam tudi zadnje bridke prevare niso uklonile tilnika. Ni še zamrl v nas stanovski ponos v dolgoletnih brezuspešnih borbah za naše življenjske pravice! Eno pa je nam v sedanjih težkih urah potrebno: Sklenimo kolikor mogoče naše bojne vrste, ki jih mora prevečati misel stanovske celokupnosti. Poimovati moramo važnost železne stanovske discipline v boju. Le ako je dan ta pogoj, se lahko ugodi nasvetu našega Socialnega odseka z upom na končno zmago. In zmagati menda hočemo?! Če pa danes ni dan gori navedeni pogoj, so nam glasovi izza tega zborovanja prorok, da pride čez, ko bo bolje disciplinirano učiteljstvo, prisiljeno po bedi, moralo nastopiti pot, ki mu jo je pokazal Socialni odsek. Menda bo tedaj naše »kulturne« kruhodajalce kaj sram! Tozadevni nasveti se pošljejo vodstvu štajerske Zveze s prošnjo, da ta ukrene takoj potrebno.

Od stanovsko - zavedne tovarišice gđe. Jurkove se je poslovil v toplih besedah predsednik.

Mnogo smo si povedali, a še veliko je ostalo neizgovorjenega, ker se je moralo zaradi pozne ure zaključiti zborovanje. Še v večjem številu na krov dne 16. maja v Brežicah.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je imelo svoj redni občni zbor dne 7. marca 1912 v Križevcih. V krepkih, jednatih besedah je spominjal tovariš predsednik uvodoma na lansko delovanje društva, ki pa žal, ni rodilo mnogo uspehov. Krive so temu današnje, šoli in učiteljstvu sovražne razmere. Pokazalo se je, da nimamo prav nobenih prijateljev in smo navezani popolnoma sami nase. Vse to pa nas ne sme storiti malodušnih. Pač pa nas te razmere naravnost silijo, da se oklenemo z vsemi močmi naše stanovske organizacije in zahtevamo vselej in povsod to, kar nam gre. Zmagati moramo, saj pravica je na naši strani. Bodimo v vsakem oziru trdni kakor kamen, ne oziraje se na desno in levo. Ne obračajmo plašča po vetru — naj se obrača veter po plašču!

Prečita nato še par dopisov in opozarja na Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadrugo v Celju. Zadruga je poslovala lansko leto, kakor je to razvidno iz letnega poročila, prav uspešno. Oklepajmo se je!

Poročilo tov. tajnice nam kaže, da je bilo društveno življenje v preteklem letu povoljno. Zborovali smo šestkrat. Ob teh prilikah so se vršila razna predavanja.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je gnotno stanje našega društva jako povoljno. Društvo ima v tovarišu Krylu res izvrstnega blagajnika.

Poročilo knjižničarja je bilo kratko. Nihče se ni izposodil knjige. Vzrok: v knjižnici so samo take knjige, kijih že itak vsak ima. Sklene se, da bo naročalo društvo odslej moderne pedagoške knjige. Na društvenih zborovanjih se bo potem poročalo o njihovi vsebini.

Na dnevnem redu je bilo nadalje predavanje gospoda ravnatelja Robiča: »Domoznanski pouk na tuokrajnih šolah«. G. predavatelj je očrtal pomen in smoter domoznanskega pouka, ter pokazal, kako se da razdeliti snov tega predmeta na posamezne učne enote.

Nato se je vršila volitev novega odbora in je bil naš doseđani predsednik tov. Janko Tomažič zopet enoglasno izvoljen predsednikom. Ostali odbor je sestavljen sledeče: podpredsednik Sim. Cvahte, tajnik Fr. Cilenšek, blagajnik J. Kryl, knjižničar J. Baukart, pevovodja Fr. Zacherl, odbornik Avg. Lah.

Delegatom za Zvezino zborovanje se določita tovariša Fr. Cvetko in A. Lah. Prihodnje zborovanje se vrši 9. majnika pri Sv. Jurju ob Ščavnici.

Po zborovanju se je razvila neprisljuna zabava v Hauptmanovi gostilnici.

Slovenjebištrsko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 7. sučca 1912, v Slovenji Bistrici. Obisk je bil glede na dejstvo, da so nekateri tovariši oboleli, nekateri pa imeli šolo, prav povoljen. Predsednik Sabati pozdravi navzoče prav presrečno, ter omenja, da je bilo društvo v nekaki krizi, ki jo je pa srečno prestlo.

Sklene se, da se odpošlje nadzorniku gospodu Dreflaku povodom njegovega odlikovanja z zlatim zaslužnim križcem s krono v imenu društva čestitka.

Izmed dopisov je omeniti onega glede »Gospodarske in kreditne zadruge«. Predsednik toplo priporoča pristop k tej zadrugi. Nadaljni dopisi se tičejo »Haftpflichtversicherung«. Društvo pristopi tej zavarovalni družbi. V to svrhu naj vpošljejo vsi člani čimprej svoje rojstnedeate predsedniku.

Glede dolžnikov na članarini se določa se določa, naj blagajnik pismenim pottom opominja tiste člane, ki dolgujejo čez 10 K.

Kot delegat za Zvezino zborovanje je bil izvoljen že letos v sedmič tovariš Krotky. Ker bo Zaveza letos zborovala na Štajerskem, je društvo predlagalo, naj se vrši zborovanje v Celju.

Tovariš Sabati je predaval o: »Pravičnost učitelja napram svojim učencem«. Zanimivo predavanje so vsi navzoči poslušali z največjo pozornostjo in se je izrekla želja, da bi referat objavil v »Učit. Tovarišu« v podlistku.

Prihodnje zborovanje se vrši v obliki izleta dne 9. majnika na Spodnjo Polskavo. Za dobrega referenta je že srbijeno. K temu izletu že danes vabimo sosedna društva in prijatelje učiteljstva. R.

Prošnja.

Podpisani prosim vse one tovariše, ki so prevzeli nabiranje krajepisnih imen za »Slov. Matico«, da mi v kratkem, vsaj do 1. aprila t. l., pošljejo nabrano tvarino. Obljuba dela dolg.

Maks Hočevar,
strok. učitelj Krško.

Učiteljski vestnik.

Učitelj — novinec.

(Referiral na II sestanku slov. učiteljskih abiturientov v Ljubljani tov. Sivec.

(Dalje.)

Zapreke, ki nam stopijo nasproti, torej niso malenkostne. Potreba bo pravega vztrajnega dela. Marsikdo bo pri tem, da omaga. Zgrozil se bo, ko bo zagledal toliko dela in težav, ki bi jih moral prebiti, če bi stopil v trop delavcev, v vrsto borilcev.

A ne strašimo se! Delo, še tako težko, nam bo postalo sladko, če se ga oprimmemo z ljubeznijo. Čutili bomo sicer pomankanje, a imeli bomo čisto vest. Klečaplazci nočemo biti. Za zgled si postavimo one učiteljske mučenike, ki so žrtvovali vse, da so ostali zvesti svojim in narodu koristnim načelom. Pazimo torej, da ostane naš značaj kristalno čist. Učiteljstvo rabi pravih moških značajev. Leti dvignejo njih ugled in vodijo narod po poti izobrazbe do one višine, na kateri bi moral biti.

Sedaj, ko vstopimo v življenje, bomo morali prebiti hud boj. Napeti bomo morali vse sile, če bomo hoteli ohraniti svoj značaj. Ako bomo sami, se bomo le težko upirali temu nasilju. Zato si bomo morali poiskati prijatelja, pravega, odkritosrčnega prijatelja, ki bo čutil z nami in nam bo pomagal prenašati prve silovite navale, ki bodo butli od vseh strani na nas. Najboljšega prijatelja bomo dobili brezdvomno med učiteljstvom, ki je že prebilo nešteto bojev, ki ve in zna ceniti boje začetnika. Zato bodi prvo naše delo, da se vpišemo v stanovsko organizacijo ter da se je oklenemo z vso vneto.

K vstrajnemu delu nas bo izpodbujal tudi »Učiteljski Tovariš«. On nam bo dajal moralne opore, moči in nasvetov. Pomagal je že mnogim — bo tudi nam. Ako bi ne bilo njega, bi omagal masikateri učitelj. Zato naročimo se vsi nanj!

Sedaj zapuščamo učiteljske. A s tem ni rečeno, da vrzimo knjige v kot. Študirajmo dalje, in sicer to, kar se ni obravnavalo v šoli. Lotimo se vprašanj, s katerimi se nismo mogli mnogo baviti dosej. Študirajmo stanovsko - socialna vprašanja! Seznanimo se s temelji našega gospodarskega življenja! Neobhodno potrebno pa je, da se vsak hitro in kolikor mogoče natančno seznanimo s stremljenjem učiteljstva, če to še ni storil dosej. Kdor ne bo dobro poučen o tem, bo zaostajal. Nemogoče mu bo, da bi sledil tvarišem pri njih delu. Obenem zasledujmo natančno domačo in svetovno politiko, da ne pridemo v položaj, ko bi morali molčati. Pridno obiskujmo knjižnice in berimo znanstvena dela strokovnjakov! Napredujmo in izobrazujmo se! Od učiteljskega napredka je odvisen napredek naroda. Učiteljstvo je prvo poklicano, da širi prosveto in omiko med narodom.

Naše delo v življenju bo dvojno. Prvič bomo morali skrbeti za dobrobit in ugled učiteljstva, drugič za posvetno in gospodarsko omiko ljudstva.

Za dobrobit učiteljstva bomo delali najbolje, če bomo udje in trdni stebri učiteljske organizacije. Kar dobij učiteljstvo, si pribori skupno. Kako bomo skrbeli za ugled učiteljstva, sem že govoril.

Le nekaj še sodi sem k tej točki. Pozabiti ne smemo, da smo bili učiteljskiki. Kot takim nam je bila jako dobrodošla pomoč učiteljstva. Naši nasledniki pa jo bodo rabili še bolj kakor mi. Zato, tovariši, ostanimo vedno na strani učiteljskikom. Seznanjajmo jih z bodočim delom in z razmerami, v katerih bodo morali živeti, da bodo že pri vstopu v življenje pridni in neustrašljivi delavci.

Narodno - prosvetno in gospodarsko delovanje se razdeli v dva dela, v delo v šoli in izven šole. Z delom v šoli smo se že nekoliko seznanili za svojih študij. Le eno naj omenim! Že v zgodnji mladosti vcepimo otrokom pojem narodnosti! Pokažimo jim krasote naše domovine! Seznanimo jih z življenjem naših pradedov ter vzgojimo tako kal poznejši narodni zavesti! Naučimo jih lepih pesmic, ki povečujejo naš dom in opisujejo njegove krasote! Pesem je oni faktor, ki dviguje našo dušo, ki navdušja starčka, da začuti mladeniško kri v svojih žilah. Pesem privabi možu solze v oči. Kaj pa gane človeka bolj, kakor pesem, ki kipi iz prs mladine domovini v čast!

V poznejših letih seznanimo mladino tudi z narodnim delom in somoobrambo!

Tukaj pa stopajmo previdno dalje, da ne zanetimo v srcih otrok sovraštva do drugih narodnosti!

Vedimo torej, tovariši: kdor ima šolo, ima mladino, in kdor ima mladino, ima tudi bodočnost narodovo v svojih rokah. Cenimo to in pojdemo z ljubeznijo v šolo!

Delo izven šole je ravno tako važno, kakor oni v šoli. Ne strašimo se onih, ki zahtevajo, da ne sme učitelj nič iskati izven šole! To govore le zato, ker so nasprotna vsakemu napredku. Učiteljstvo se umakne še le takrat temu delovanju, ko bo zadostno preskrbljeno za mladino, ki zapusti šolo, in tudi za starejše.

Dela med ljudstvom ne zmanjka. Treba je le mnogo dobrih in pridnih delavcev. Vsak delavec pa potrebuje mnogo eneržije in železne vztrajnosti. Mnogo več izvrstnih delavcev bi bilo, če bi imel vsak, ki se je lotil dela, ti dve lastnosti. Koliko je takih, ki se hipno ogrejejo za vsako stvar. V pekel bi šli takrat, ako bi bilo potreba. Po preteku enega tedna, da, celo enega dneva ali ene ure so že popolnoma mrzli za stvar, za katero so se ogrevali še pred kratkim. Zdi se jim morda že nemožna, še preden so premislili, kako bi jo najlažje izvedli. Treba bi jim bilo zopet enega, da bi jih navduševal in priganjal k delu. Skrbimo torej, da si pridobimo kolikor mogoče mnogo eneržije in vztrajnosti! Krvavo jih bomo rabili v življenju.

Največ dela izven šole posvetimo mladini, ki ravno zapušča šolo! Nevarnost je, da zaide v slabe družbe in se tam poizgubi. Uvedimo jo polagoma v kako društvo. Tu se navadi mladina lepega ponašanja in močastosti. Okrepi si samozavest in se nauči mnogo koristnega za življenje. Že stari Grki so dovoljevali mladini vstop v starejše družbe. Seveda je mladina le poslušala modre izreke mož in se je divila junaštvu herojev. S tem so vcepili mladini ljubezen do domače grude, obenem pa odpor proti nasilju.

Vsak izmed nas se gotovo vpiše v kako društvo. Mnogi bodo tudi morali prevzeti takoj, ko nastopijo službo, v svojem okraju, voditeljstvo kakega društva. Na deželi je nekaj ljudskih čitalnic in knjižnic, več izobraževalnih, telovadnih, obrambnih in glasbenih društev. Mnogo teh društev pa navadno spi. Zato bodi naša naloga, da jih vzbudimo! Društva, v katerem bomo, se bomo morali okleniti z ljubeznijo. Posebno bodo morali paziti oni, ki bodo voditelji kakega društva. Ako opeša ali kaj zgreši voditelj, trpi društvo občutno.

Razentega nas čaka še mnogo dela med ljudstvom. Sedaj smo si ogledali le glavne naloge in zapreke, ki čakajo vsakega učitelja novince. Mnogo nas sicer čaka. A naloge niso tako velike, da bi se jih ne mogli lotiti. Zaprek se pa ne smemo preveč bati. Vemo sicer, da ne bomo popolnoma dosegli svojih smotrov. Pa tolaži naj nas izrek: Zrno do zrna pogaja, kamen do kamena palača! — Vsak naj napravi, kolikor bo mogoče v njegovi moči. Ako seštejemo vse one delce, ki jih napravi vsak posameznik, dobimo precej veliko celoto.

Razidimo se torej, tovariši, na delo med širne mase slovenskega ljudstva! Skrbimo za njega boljše bodočnost! Mirimo vihar, ki vžiga v srcih strasti, da brat preganja in mori brata! Ogredimo okamenela srca, ki ne čutijo bede svojih bližnjih! Umirimo vihar, ki ugonablja vse, kar je svetega in plemenitega med nami. Neustrašeno pojdemo med svet, pa trdni in neupogljivi značaji ostanimo! Pojdemo na delo z željo, da dvignemo narod in da postavimo tudi mi, letošnji odhodniki, kamenček v nesmrtni spomenik slovenskega učiteljstva!

Književnost in umetnost.

»Slovenski Ilustrovani Tednik« jako lepo napreduje, sedaj se je razširil, da izhaja že 12 strani obsežen. 10. številka vsebuje Italijansko-turška vojna: bitka pri Sidi Mesari; P. Hugolin Sattner, skladatelj prvega slovenskega oratorija: Vnebovstetje P. D. M.; nemiri v Zagrebu: 1. spomenik bana Jelačića; 2. ilica; 3. ulica Marije Valerije; 4. Kamenita vrata in 5. zborovanje demonstrantov na Vseučiliškem trgu; atentat na istrskega deželnega poslanca dr. Poščiča v Voloski (dve sliki); pustni korzo v Gorici in na Jesenicah, »Upor Bohinjec« itd. »Slovenski Ilustrovani Tednik« je v narodno-kulturnem oziru velikega pomena in bi naj ne manjkal v nobeni slovenski rodbini.

»Slovan«, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, je v svoji marčni številki priobčil krasno ilustrirano pravljico »Zlatolaska«. Ilustracije so trobojne. Izvrstno nam je ilustrator pokazal pravljškega kralja: »Bil je nekoč kralj...« Nadebudna slikarica Melita Rojčeva v Gorici je priobčila portret »Študija«. Poleg teh umetniških izdelkov nahajamo v listu